

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

ЛИПЕНЬ

Число 7 (151)

КИЇВ 2014

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

її
знає
світ

Штрихи до
портрета

І ось кілька тисяч вихідців із Сіверської землі, злютовані високими почуттями дружби та любові до рідного краю, чують розкотистий голос ведучого:
– А зараз виступає народна артистка України Алла Кудлай...

Так було не раз у вже не такій і короткій історії нашого столичного земляцтва, коли відбувалися найширші оглядини, коли забувалися всі прикросці поточного життя України. І виходила невисока на зріст, доладно збита красива жінка, а за нею під склепіння лопотіла крильми мелодія, мов ота виспівана народом біла гусочка із народженої у глибинах фольклору пісні. Вона й справді ось уже стільки часу зберігає вірність народній традиції, не вдаючись до сумнівних експериментів, на які так бідують більшість нинішніх так званих зірок естради. Бо має добру школу вокалу, а ще чисту душу, в якій постійно звучить народна доля.

А школа таки справді велика. Перші класи її припали на ті літа в рідній Лосинівці, в якій тоді ще звучали живі голоси дівчат не лише в місцевому Будинку культури, а й на вечірніх колодках. Із давніми піснями поверталися жінки і з колгоспних полів, хоч нещадно боліла душа через скупі трудодні, але була віра в щасливіше майбутнє. Метка дівчина вбирала в себе ті мелодії, манеру співу, яку ніхто з професорів не поставив як слід, бо то народна праоснова. ➡ 5

ВІТАЄМО!

Нинішня весна принесла нашому земляцькому гурту велику радість – талановита поетка Тетяна Череп прийнята до Національної спілки письменників України. Віримо, що і в середовищі професіоналів буде світло і голосно звучати її натхненне слово.

Біля маминої хати

А біля хати маминої квіти.
Такі примхливі, як маленькі діти.
То сонця їм замало, то води...
Вона їх так натхненно доглядає,
Хоча сама тихенько відцвітає, –
Було багато у житті журби.

Матусе мила, що, скажи, зробити,
Щоб ти цвіла ще довго, як ті квіти?
Чим підживити серденько твоє?
У відповідь – крізь посмішку мовчання.
О, Господи, здійсни моє бажання –
Хай літ зозуля мамі накує.

Наша дума, наша пісня
Не вмере, не загине...

Тарас ШЕВЧЕНКО

У ЛИПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

БУДЬОННИЙ Володимир Дмитрович – 90-ліття. Народився 20 липня 1924 року в місті Білопіль Сумської області. Довгий час працював у Чернігові у сфері торгівлі. Доцент. Учасник Великої Вітчизняної війни, має 6 орденів.

ГУСАК Олександр Якович – 85-ліття. Народився 4 липня 1929 року в селі Свидовець Бобровицького району. Працював механіком зі спецобладнання на заводі цивільної авіації.

КОВАЛЬЧУК Володимир Тимофійович – 80-ліття. Народився 7 липня 1934 року в селі Дмитрівка Бахмацького району. Працював начальником рятувально-водолазної служби України, головою Центральної ради товариства рятування людей на водах України. Капітан I рангу. Впродовж 30 років служив на Чорноморському та Північному військово-морських флотах.

УСАТЕНКО Тамара Пилипівна – 70-річчя. Народилася 4 липня 1939 року в селищі Понорниця Коропського району.

Доктор педагогічних наук. Відмінник народної освіти. Автор понад 200 наукових праць, монографій та навчальних посібників.

ФЕДЧЕНКО Олександр Іванович – 75-річчя. Народився 16 липня 1939 року в селі Іржавець Ічнянського району. Завідувач лабораторії Національного технічного університету України "КПІ".

КУЗЬМЕНКО Валерій Миколайович – 70-річчя. Народився 20 липня 1939 року в селі 3-Новгородське Середино-Будського району Сумської області. Працював директором ряду підприємств в Чернігові.

КАРАСИК Юрій Михайлович – 75-річчя. Народився 27 липня 1939 року в місті Козелець. Впродовж 1992–1995 рр. очолював Міністерство сільського господарства і продовольства України. З 1997-го по 1998 р. – Міністр агропромислового комплексу України. З жовтня 2009 – голова Аграрного союзу України.

Народний депутат України 2-го скликання. Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки. Герой України. Нагороджений орденами "Знак пошани", Трудового Червоного Прапора. Заслужений працівник сільського господарства України.

НОСЕНКО Анатолій Данилович – 70-річчя. Народився 2 липня 1944 року в селі Черниш Чернігівського району. Працював викладачем.

СКНАРЬ Олександр Іванович – 70-річчя. Народився 13 липня 1944 року в селі Озеряни Варвинського району.

Директор інституту мистецтв Київського національного університету культури і мистецтв, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник культури України, член-кореспондент міжнародної кадрової академії, відмінник освіти України, нагороджений орденом "За заслуги" III та II ступенів.

Був керівником Варвинського регіонального відділення Товариства "Чернігівське земляцтво".

ЮРЧЕНКО Анатолій Васильович – 65-річчя. Народився 3 липня 1949 року в селі Карпилівка Козелецького району. Працював в органах Служби безпеки України. Нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України.

ГОРБАЧ Ніна Миколаївна – 65-річчя. Народилася 8 липня 1949 року в селі Нова Басань Бобровицького району. Довгий час працювала одним із керівників Київського центрального універмагу.

ГАЛАГАН Василь Михайлович – 65-річчя. Народився 13 липня 1949 року в селі Патюти Козелецького району. Працює головним енергетиком ЗАТ "Лакма".

БІЛОБЛОВСЬКА Валентина Іванівна – 65-річчя. Народилася 17 липня 1949 року в Києві (рідня з Носівки).

НОВИК Анатолій Матвійович – 65-річчя. Народився 17 липня 1949 року в селі Дніпровське Чернігівського району. Працював першим заступником голови Комітету з питань охорони здоров'я, материнства та дитинства. Народний депутат Верховної Ради України 3-го скликання.

ШЕПІЛОВ Юрій Васильович – 65-річчя. Народився 22 липня 1949 року в селі Дмитрівка Бахмацького району. Працює заступником головного інженера Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

ДАНИЛЕНКО Валентина Петрівна – 65-річчя. Народилася 27 липня 1949 року в селі Остапівка Варвинського району.

БУЦАН Валерій Іванович – 60-річчя. Народився 3 липня 1954 року в Носівці. Керівник ТОВ "Агріс-Енерго".

ЮЩЕНКО Микола Сергійович – 60-річчя. Народився 5 липня 1954 року в селі Волосківці Менського району. Провідний фахівець Державного комітету ядерного регулювання України.

ПОЕТА Микола Володимирович – 60-річчя. Народився 6 липня 1954 року в селі Гурбинці Срібнянського району. Перший заступник начальника Головного управління автоматики, телемеханіки та зв'язку Укрзалізниці. Очолює об'єднання ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС у Чернігівському земляцтві. Багато допомагає рідному селу та землякам. Відзначений земляцькими нагородами.

БАРАНОВСЬКА Тамара Володимирівна – 60-річчя. Народилася 7 липня 1954 року в селі Мале Устя Сосницького району. Працює вчителем хімії та біології вечірньої загальноосвітньої школи №27. Ветеран праці. Старший вчитель.

ШЕВЧУК Світлана Володимирівна – 60-річчя. Народилася 12 липня 1954 року в селі Красний Колядин Талалаївського району. Завідувач кафедри культури української мови Інституту української філології та літературної творчості ім. Андрія Малишка Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова.

Кандидат філологічних наук, професор.

ДЕМЧЕНКО Василь Іванович – 60-річчя. Народився 19 липня 1954 року в смт. Холми Корюківського району. Монтажник комп'ютерних систем.

КУДЛАЙ Алла Петрівна – 60-річчя. Народилася 23 липня 1954 року в смт. Лосинівка Ніжинського району. У 1976–1982 рр. була солісткою Українського народного хору ім. Г. Верьовки. З 1982 р. працює на Держтелерадіо України Національної радіокомпанії України. Викладає спів та постановку голосу в Київському національному університеті культури і мистецтв.

Народна артистка України. Професор. Популярна естрадна співачка. Нагороджена орденом княгині Ольги III ст.

ДРОНЬ Володимир Васильович – 60-річчя. Народився 26 липня 1954 року в селі Селище Носівського району. Працівник Державної податкової служби України.

ГРИНЬ Микола Миколайович – 60-річчя. Народився 27 липня 1954 року в селі Козацьке Бобровицького району. Журналіст.

ПІЧКУР Надія Григорівна – 55-річчя. Народилася 16 липня 1959 року в селі Крехаїв Козелецького району.

СКЛЯРЕНКО Ірина Вікторівна – 55-річчя. Народилася 19 липня 1959 року в Чернігові.

ТИТОРУК (СІРА) Катерина Дмитрівна – 55-річчя. Народилася 25 липня 1959 року в селі Прибінь Корюківського району.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

За вікнами рейсового автобуса, який прямував до Авдіївки, що у Сосницькому районі, залишались будови Києва, Чернігова, Мени, Сосниці. Наближалась хвилююча зустріч із земляками, які збирались на Трійцю на День села.

Подорож у дитинство

Линули спалахами спогади. Школа, юність... і весь життєвий шлях. Скільки чудових людей зустрілося на ньому і розділили краєць хліба! Директор найкращої сільської школи в районі, блискучий мате-

носиться до 1596 р. коли тут поселилися учасники селянсько-козацького повстання під проводом Северина Наливайка, які вирвалися з оточення в урочищі Солонича поблизу Лубен у травні 1596 р.

Якщо виходити з припущення Дмитра Самоковасова, видатного вітчизняного археолога, історика права щодо походження Авдіївки, то Сіверський боярин Авдій, який рятувався від розорення та рабства внаслідок міжусобних війн і набігів кочових народів, міг бути її засновником і дав існуючому поселенню своє ім'я. Через Авдіївку з півдня на північ протікала річка Чернеча та була досить повноводною. За словами старожилів, по ній ще в кінці XIX ст. плавали невеличкі річкові судна та сплавляли ліс. На сьогодні русло цієї річки заросло лозою та деревами.

День села святкується більше 15 років. І кожен раз це подія для всіх сільчан. Проводиться виставка-продаж товарів, святковий концерт, зустрічі

з улюбленими артистами і виконавцями.

Привітали присутніх помічник народного депутата України Олега Ляшка Василь Амельченко, виконуючий обов'язки голови РДА Федір Давиденко, голова райради Геннадій Смаглюк, начальник відділу прикордонної служби "Вороб'ївка" Чернігівського прикордонного загону старший лейтенант Віталій Кучерявий, народний аматор Катерина Кулик із села Мезин Коропського району, інші гості села. Невтомний сільський голова Анатолій Адаменко запросив творчі художні колективи із Сосниці, села Чорний Ріг Семенівського району, смт. Холми Корюківського району, смт. Понорича Коропського району, які запаливали народними піснями, грою на баяні, танцями. Зворушливими були виступи вихованців дитячого садочка "Ромашка", учнів Авдіївської загальноосвітньої школи I-III ступеня.

Святковий сонячний день об'єднав всіх присутніх, подарував чудові хвилини відпочинку, надихнув на нові звершення, надав сили гідно продовжувати життєдайні плани розвитку села.

Та все ж такі скрізь точилися розмови про гіркі події на Майдані, лунали стривожені слова про неоголошену війну на сході.

Ганна СКРИПКА
Фото автора

матик Олександр Грек, найдорожча перша вчителька Паша Чепурна, класний керівник, невтомний історик і краєзнавець Володимир Балабатько, вчитель фізкультури і мрійник-музикант Олександр Шило, вчителька географії Проня Адамчик і багато інших, які пішли з життя і залишили пам'ять про себе в серцях сільчан найкращими учнями, вихованцями школи.

Змінилося за роки село. З'явилися нові керівники, які своєю невтомною працею і розумінням кращого продовжують будувати його сьогодні. Значну допомогу у розвитку інфраструктури надав народний депутат України Олег Ляшко. Газифіковано село, відремонтовано школу та дитячий садок, реорганізовано колгосп "Прогрес" в ТОВ "Прогрес", яким керує заслужений працівник сільського господарства, Почесний громадянин Сосниччини Григорій Лазаренко, створено 6 фермерських господарств, чекають своєї черги на ремонт Будинку культури та дільнична лікарня.

Цікаво, що перша згадка про село від-

Україна

Щороку 29 травня в світі відзначається Міжнародний день миротворців ООН. Нині це вже 66-й день народження "блакитних шоломів". Саме ці сили є одним із основних інструментів світової громади в справі вирішення важливих кризових станів, які несуть загрозу міжнародному миру та безпеці.

миротворча

Цієї весни свято відзначали понад 111 тисяч миротворців, які несуть службу в 16 місіях, частина з яких розміщена в найгарячіших точках планети. У найбільших із них, що знаходяться в Судані та Конго, задіяні відповідно 25 і 20 тисяч людей.

З часом не тільки збільшилися масштаби миротворчих операцій, але змінилися самі функції. Сучасні "блакитні шоломи" вже не тільки спостерігають пасивно за дотриманням мирних домовленостей і забезпечують захист населення, а й беруть участь у роззброєнні колишніх комбатантів, допомагають урядам реформувати сили безпеки, відновлювати державні інститути, забезпечують верховенство права, проводять вибори, надають гуманітарну допомогу населенню.

Нині ООН наполягає на потребі постійно змінювати вимоги по підтримці міжнародного миру та безпеки. Як приклад, можна привести Демократичну Республіку Конго, де Рада Безпеки, щоб уникнути розвитку кривавих подій, санкціонує розвернення бригади "оперативного впливу", а також використання безпілотних літальних апаратів без озброєння на борту.

В цей день шанують пам'ять тих, хто загинув заради миру. А таких за всю історію існування миротворчих сил ООН понад 3200, наших співвітчизників серед них 50.

Наше Чернігівське земляцтво вже

декілька років бере участь у вшануванні миротворців. Цього разу розпочалося дійство 28 травня в Київському палаці ветеранів, де пройшла Всеукраїнська конференція. На неї були запрошені і члени нашого ветеранського об'єднання Анатолій та Володимир Собори, Валерій Забіяка, Іван Остапенко, Сергій Кудін, Василь Тройна. Відбулася гаряча дискусія про можливу участь миротворців у сучасній історії України

через російську агресію на сході та півдні нашої країни. В розмові взяли участь представники ветеранських організацій України, державного комітету в справах ветеранів та інвалідів, ООН, Генерального штабу Збройних Сил України, миротворці та ветерани війни з усіх регіонів. За результатами дискусії було ухвалено звернення до Президента та Уряду України. Делегація земляків на чолі з генерал-лейтенантом у відставці Анатолієм Соборою поклала квіти до пам'ятного знака миротворцям у Старонаводницькому парку і взяла участь у святкових заходах.

Україна практично після здобуття державної незалежності не стоїть осторонь від цього важливого процесу. Якщо розглянути її шлях у міжна-

родних операціях з підтримання миру й безпеки, то він розпочався із затвердження Верховною Радою України 3 липня 1992 року Постанови "Про участь батальйонів Збройних Сил України в миротворчих силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії". Хоча українці ще й до того були миротворцями, перебуваючи у військах колишнього СРСР.

На новітньому етапі за двадцять два роки участі в міжнародних операціях понад 42 тисячі військовослужбовців Збройних Сил України виконували завдання в різних країнах світу в рамках операцій ООН, НАТО, ОБСЄ, багатонаціональних та коаліційних сил (Афганістан, Ангола, Конго, Югославія, Грузія, Гватемала, Кувейт, Ефіопія-Еритрея, Східний Тимор, Ірак, Ліван, Лівія, Молдова, Сьєрра-Леоне, Судан, Таджикистан, Кот-д'Івуар). Найбільше серед наших воїнів було військових спостерігачів, вертольотчиків, дещо менше танкістів, автомобілістів, штабних офіцерів.

На сьогодні у міжнародних операціях з підтримання миру й безпеки під егідою різних міжнародних організацій в десяти миротворчих місіях беруть участь 718 українських військовослужбовців.

Це не прості цифри та інформація про склад та дії українських миротворців. Це факт того, що ми миротворча держава і вміємо та можемо в разі екстремального стану прийти на допомогу народам світу, маючи миротворчий бойовий досвід, здатні навести лад і на своїй рідній землі. Все нині залежить від керівництва України, яке може з повним моральним правом залучити таку висококласну збройну силу для вирішення в першу чергу внутрішніх проблем. Адже авторитет держави у світі починається з її внутрішньої сили. Тоді не доведеться залучати для розв'язання підступно нав'язаного північними сусідами міждержавного конфлікту "блакитні шоломи" з далекої Африки чи Австралії.

**Сергій КУДІН,
Володимир СОБОРА.
Фото авторів.**

її знає світ

⇐1

Мабуть, саме цю рису таланту помітила в Аллі талановита викладач вокалу Марія Федорівна Бровченко, коли вихованка середньої школи вступила до Ніжинського педінституту. Було це в 1971 році. Авторитет цього Гоголівського вузу визнаний у всьому світі, отож не потребує особливих характеристик. В ті часи ще багато хто згадував видатного хормейстера Віктора Іконника та його блискучий академічний хор, ще топтала ряст незламна патріотка і дослідниця українського фольклору Леся Коцюба. У таких умовах талановита дівчина просто була приречена на творче зростання.

Так і сталося. Ще десь на середині навчання її помітив під час одного з концертів знаний селекціонер народних голосів керівник хору ім. Г. Верьовки Анатолій Авдієвський. Саме він запросив нашу землячку на посаду солістки цього незрівнянного колективу. Скажемо прямо, що в хорі ніколи не бракувало яскравих голосів, як і боротьби за сольні партії. Та Алла зуміла утвердитися досить швидко як одна із провідних солісток. Отоді й почався її творчий триумф, котрий став складовою перемог славетного народного колективу. Запам'яталися тривалі блискучі гастролі по далеких країнах і континентах. У тих же Сполучених Штатах та Канаді їх мало на руках не носили земляки-емігранти. Діставалося слави і провідній солістці Аллі Кудлай. То була добра школа і колективного співу, і роботи над сольними партіями.

Згодом артистку було запрошено солісткою радіо і телебачення України. З великим жалем відпускав її з колективу мудрий Анатолій Тимофійович Авдієвський. Але робота на радіо й телебаченні вивищувала творчі небеса співачки, тож було б злочином законсервувати її індивідуальну манеру співу, коли виконавець лишається сам на сам із власним розумінням своєї ролі на сцені, коли навіть могутні, злагоджені підголос-

ки заважають розкрити всі вокальні можливості голосу. Та й у виборі репертуару береги ширшали, ставали набагато різноманітнішими жанрові особливості при доборі й інтерпретації вокальних творів.

Отак з року в рік кувався небуденний талант однієї з найпопулярніших сучасних естрадних співачок Алли Кудлай. Кому зараз не відомі десятки пісень у її виконанні, а серед них "Друзям", "Спасибі за любов", "Гори, гори ясно", "Мій генерал", "Пахне м'ята", "Знову цвіте матиола" чи сповита легкою зажурию "Красива жінка незаміжня"? Зрештою, кожен із щасливчиків, який зумів придбати бодай один із її 9 дисків, може дозволити собі частя спілкування з глибоким відкритим голосом нашої землячки.

Нині вона виховує юні таланти у Київському національному університеті культури і мистецтв. Робота клопітна і відповідальна, але ж... але ж душа співачки рветься на кін, як було це раніше, коли в Україні ще по-справжньому дбали про національну культуру, коли не були розгромлені ні Укрконцерт, ні Київконцерт, коли справжнє мистецтво не залежало від тугого гаманця нувориша, коли політична майданність не забивала звучання народної пісні. Справді, один з парадоксів сучасності полягає в тому, що навіть народні артисти України часом приречені обслуговувати корпоративні вечірки, де дзвін чарок глушить найсвітліші і найчистіші вокалізи. Що ж, такі ми є, такий нелегкий час випав на долю сучасних митців.

Зате з яким захопленням згадує Алла Петрівна бодай концерт у госпіталі для українських бійців, поранених під час боїв із терористами на Донбасі. Туди її запросив невгамовний земляк народний депутат України Олег Ляшко. Нелегко було спі-

вати і дивитися при цьому на забинтовані тіла хлопців, які стали жертвами російської агресії та вітчизняних злодюг, але вона бачила й те, як тепліли очі пронизаних болем слухачів, а це вже найвища віддяка за творче горіння.

Актриса без сцени завжди почувається самотньою. Це сама природа мистецтва. І великою втіхою для Алли Кудлай є те, що час від часу виходить з нею на сцену син Максим. Колись вона завбачливо допомогла йому стати професіональним актором, а природа наділила хлопця голосом. Тож сімейний дует уже вписався в художню палітру сучасного українського мистецтва.

Якими б не були далекими і високими творчі мандри, для кожного митця найсвятішою дорогою є стежка до малої батьківщини. На жаль, у рідній Лосинівці нині більше дорогих могил, аніж живих родичів. Зате двері хатини двоюрідної сестри Ніни завжди відчинені, а на столі ніколи не буває без хліба-солі. От і пролягають час від часу стежки видатної актриси до джерельних глибин, бо тільки після таких коротких поїздок голос в'ється жайвороною у високе українське небо.

Гадаю, що так буде ще не одне літо.

Леонід ГОРЛАЧ

Всі вони через роки так і залишилися хуторянами. Дарма, що живуть у містах, вивчилися і стали гарними фахівцями, звили гнізда далеко від Точеного – найменшого на сьогодні населеного пункту Срібнянського району. Обзавелися сім'ями Небрати, Волохи, Галети, Заїки і пустили там своє коріння.

Хуторянського цвіту по всьому світу, а дорога до рідних порогів у всіх одна. І спогади переплітаються та оживають – ніби вчора все те було, як всі точенівці жили великою сім'єю: дружні, незлобиви, подільчиві, не-заздрісні та щирі. Тепер, коли в першу неділю червня останні п'ять років збираються разом у Точеному – на рідній землі їм сонце світить найясніше, по-особливому пахнуть трави і найяскравіші квіти. І вода найдобріша – цілюща. Колодязь посеред Точеного на Візирівщині, в останні роки реконструювало товариство "Батьківщина": поставили зруб дубовий, баранець майстерно вито-чений – зробили на віки.

Спогади у кожного різні. Галина Бахмач та Тая Заїка були в дитинстві подружками – маленькими все сиділи на гілках розлогого куща калини та щебетали. Соловейками їх називали жартома. Та де ті й літа набрались – не зчулись, як постаріли. Галині 73, а Тетяна на рік старша. Зустрілись і спочатку не впізнали одна одну, хоч і живуть жінки недалеко: одна вийшла заміж у Григорівщину, інша – у Гурбинці...

– Домовився батько, щоб мене взяли сви-наркою на ферму. Ото тільки 13 літ сповнилося.

Багато тоді людей на хуторі жило і всім роботи вистачало, – згадує Галина Іванівна. – Всього в 50-х роках було більше 400 жителів. Були в Точеному дві бригади, які звались Візирівською і Хуторянською. Працювала початкова школа, клуб, бібліотека, магазин. Високо в небо куріла із сотня димарів сільських хат, від великих морозів синіли сніги. А щоб вибратись з білого полону на вулицю доводилось пробивати інколи справжні тунелі, та у восьмирічну Горобіївську школу старшенкі школярі все ж добиралися за будь-якої погоди.

Згадували. Минуле тісно перепліталось з сучасним. Жартома називали своє зібрання Точенівською народною республікою, і низько вклонялись справжній берегині цього зеленого царства Вірі Євтушенко. Мером її називали, весіль-

ною матір'ю. Маленька, зігнута роботою і роками жінка та її сім'я дуже багато роблять, щоб хутір жив. Вже традиційно збираються мешканці Точеного якраз біля її двору, а вона дуже гостинна господиня. З донькою Танею, зятем Петром чекають з ранньої весни цього дня: причепурюють, завітчують двір і біля двору, білять, фарбують, засаджують квітами, особливо петуніями. Аякже. Це ж ніби до них гості дороги злетяться з усіх

ХУТОРЯНИ

усюд. Розчищені чагарники навпроти двору – поширшала, посвітлішала вулиця, ряд молоденьких вишеньок посадили, насадили квітів і біля колодязя. Мальовничий плакат на огорожі Віри Іванівни "Здрастуй, рідний хутір!" – вже традиційний атрибут свята, як і акуратно прокошена дорога через Точений, широкі столи на вулиці.

Розквітнула, поширшала від багатолюддя центральна, єдина хоч частково обжита вулиця в Точеному, котра колись іменувалась Ленінською, весела музика, пахощі каші, котру вже готували для гостей Точеного кухарі товариства "Батьківщина". Свято. Україна велика держава, та цього дня віддаль не мала значення. Їхали, щоб побачитись на часинку з Києва і Кременчука, Запоріжжя, Черкас, Чернігова, Ніжина, ще з багатьох міст і сіл за

сотні кілометрів від Точеного, з сусідніх райцентрів і районів, з навколишніх сіл з внуками та правнуками хуторян.

Виглядали з нетерпінням Дмитра Волоха. Знаменита людина, професор і доктор фармацевтичних наук, академік – до всього дійшов своїм розумом, великою працелюбністю. Літ чимало життя нанизало, вибілило скроні – а рідна земля ніби той магніт, як благодатне джерело, до якого так хочеться припасти і ніби знову відчутти себе молодим та дужим.

Свято вже традиційно відкрила Лідія Зуб – голова організаційного комітету. Щиро привітала хуторян на рідній землі і побажала всім не забувати рідного Точеного. Від усіх подякувала спонсорам свята виконавчому директору СТОВ "Батьківщина" М. Дмитренку та директору СВК "Колос" М. Коваленку, які завжди підтримують цей добрий почин і допомагають чим можуть.

– Треба завжди пам'ятати своє коріння, своїх рідних, близьких, як це роблять жителі Точеного, – сказав, вітаючи присутніх, директор СВК "Колос" М. Коваленко. Село буде завжди на карті України, допоки пам'ятатимуть його нащадки хуторян.

Д. Волох, виступаючи перед земляками, згадав своє дитинство, юність. Не зогледівся, як і роки пролетіли. Для нього Точений – це невичерпна кригиня людської доброти, це спомин про найкращі роки життя.

До своїх земляків із словами вітань звернулись Володимир Лещенко – народний депутат України 4 та 6 скликань і його сестра Ніна Лещенко – вчителька із Черкас. Вони щиро вклонялись рідній землі – країні дитинства.

Наталка виросла в Запоріжжі, та багато років тому доля звела її у рідному місті з Миколою Небратом – хлопцем із маленького села на Чернігівщині. Вони гостювали в хуторі в батьків, а вдруже приїжджають із далекого Запоріжжя ось на такі зустрічі з дорогим серцю хутором.

– Рідніших людей, ніж тут, – поділилася жінка враженнями, – для мене ніде немає. Я тут ніколи не була чужою. Такий народ, як наш, український, ніхто не переможе...

Всі присутні підспівували і дружно аплодували маленькій Настуні Небрат із Варви, коли вона заспівала пісню про Україну.

Була дружна щира розмова за щедрим столом, сміялись, плакали від споминів, співали українських пісень, танцювали, ходили хутором і згадували, згадували.

Валентина ПЕТРЕНКО
Фото автора

Останнім часом ми не так багато чуємо добрих новин, які б зігріли душу теплом і наповнили її радістю і гордістю за наших співвітчизників.
І тому, коли у нас трапляється якась приємна новина, про неї хочеться розповісти всім.

Добра новина з Понорниці

Не так давно в селищі Понорниця відбулося відкриття пам'ятного знаку на честь воїнів-інтернаціоналістів.

На цьому заході, спілкуючись з гостями, мешканці Понорниці щиро дякували їм за небайдужість та розповідали про проблеми свого села, свої особисті проблеми. Зокрема, директор Понорницького психоневрологічного інтернату Сергій Федорович Федосенко поділився своїми мріями про те, що хотів би покращити умови проживання підопічних, хоч трохи полегшити життя інвалідів, які і так обділені долею. Хотілося б придбати прогулянкові інвалідні візки, обладнати тренажерний зал, для якого придбати велотренажер, бігову доріжку тощо.

І ось минуло лише кілька тижнів, і на свято Трійці в Понорниці знову з'явилися бажані гості: до інтернату прибули Сергій Кудін, начальник Коропського територіального центру управління соціального захисту Олександр Лаврик, селищний голова Петро Василець, які в присутності преси та працівників психоневрологічного інтернату вручили для його підопічних від імені

столичного Чернігівського земляцтва подарунок – новий прогулянковий інвалідний візок.

Підопічні радіють, що тепер ті з них, хто не може самостійно пересуватися, зможуть виїхати на прогулянку на свіже повітря, погрітися на сонечку, помилуватися квітами і чистим літнім небом. А працівники інтернату щиро дякували за щедрий подарунок.

Інтернат функціонує з 1963 року. Спочатку тут проживали дівчатка від 4-х до 18-ти років з різним ступенем розумової відсталості. А тепер у цьому закладі проживають 80 жінок віком від 18 років і до кінця свого життя. Цим обездоленим людям створюють затишок, забезпечують їх харчуванням, одягом, іншими необхідними речами, медичним обслуговуванням, культурним дозвіллям 59 працівників, для більшості підопічних вони і є єдиними близькими людьми. Тому сьогоднішній візит гостей з гарним подарунком став для них великою радістю.

Володимир ПИЛИПЕНКО,
депутат Понорницької селищної Ради.
Фото Любові Сагань.

Зустрічі з бойовими друзями повертають ветеранів в обпалену війною молодість. Кожному хочеться згадати ті події, розповісти про них молоді, сказати, що тоді йшли воювати за чужу країну, як за свою, бо інакше не могли. Одна з таких зустрічей відбулась з нагоди відкриття експозиції "Афганістан. Сторінки пам'яті" у Бобровицькому районному історико-краєзнавчому музеї.

Сторінками пам'яті

Приїхали "афганці" з десяти районних і міських організацій воїнів-інтернаціоналістів Чернігівської і Київської областей. Серед шанованих гостей були батьки воїнів, які загинули в Афганістані, на чолі з головою Чернігівського обласного комітету сімей загиблих військовослужбовців в Афганістані Ларисою Кожар, заступник директора з виховної роботи Бобровицької школи № 1 Світлана Денчик з членами клубу "Пам'ять", голова обласної організації партії ветеранів Афганістану Володимир Беляєв і депутат обласної ради Сергій Чубовський.

Було приємно бачити, що велика і дружна сім'я ветеранів збиралася разом, що вони радо спілкуються і згадують бойових товаришів, яких вже немає поруч. Воїни-інтернаціоналісти шанували пам'ять побратимів і поклали квіти до пам'ятного знака землякам, які загинули в Афганістані, на Пагорбі Слави, на могилу Володимира Турецького, який загинув при виконанні інтернаціонального обов'язку і похований у Бобровиці.

У війни сумна і страшна арифметика. На превеликий жаль, у ній Бобровищина має свою статистику – вісім втрачених молодих життів. Центральна частина експозиції "Чорний тюльпан" – це своєрідний реквієм за загиблими. На фотографіях вісім загиблих земляків, які йдуть у вічність. Їхні імена золотом сяють на стелі пам'яті: Володимир Турецький, Микола Басанько, Василь Лухта, Василь Журибеда, Микола Кучерявець, Олексій Литвин, Валерій Ковнір і Олександр Нестеренко.

Інша частина експозиції насичена фотографіями, документами, речами, альбомами "афганців", листами до рідних, військовим спорядженням, що створює уяву про той час, який вибрав хлопців не для мирної служби, а для війни. Матеріали розміщено в ящиках для снарядів, що слугували і для зброї, і як стільці чи столи в походах і бойових операціях.

Багато нових експонатів подарували музею ветерани, які прибули на зустріч. Більшість – то безцінний дар, бо привезені звідти, з Афганістану, бо це частина їхнього життя, їхньої молодості.

Підрастаюче покоління повинно знати, що війна несе біль і жах, сльози і горе, незагойні рани і скалічені життя, що це не спосіб вирішення політичних проблем, що ми зобов'язані пам'ятати історію, щоб не повторювати помилок минулого і жити в мирі й злагоді.

Такі сторінки пам'яті потрібні більше молоді, а не самим ветеранам, які знають ціну життя, бо боролися за нього і боролися його. Тому і довершують експозицію матеріали, що розповідають про сьогодення воїнів-"афганців".

Бобровицький районний історико-краєзнавчий музей щиро вдячний всім, хто долучився до створення цієї експозиції, насамперед, батькам загиблих, автору проекту Святославу Мулярчуку, Ігорю Мулярчуку – колишньому військовому льотчику, Сергію Чубовському – депутату обласної ради, голові Бобровицького відділення УСВА в Чернігівській області Віктору Акінцову, члену правління обласного відділення УСВА Олександрові Ковалюву, Віталію Бережному із Славутича і всім ветеранам-"афганцям", які взяли активну участь у цій роботі.

Алла МУЛЯРЧУК,
директор Бобровицького районного історико-краєзнавчого музею

Слідами

Ім'я нашого земляка Миколи Хрієнка не потребує особливих характеристик – він давно вже утвердився в цілому світі як неперевершений мандрівник-дослідник, котрого справді веде життям журналістське слово. Минулого року його маршрути пролягли тими безживними пісками Казахстану, які свого часу топтали солдатськими чоботами непокірний пророк України Тарас Шевченко. Тож у ювілейний рік поета пропонуємо читачам люб'язно надані автором сторінки його нової книги.

Тараса Шевченка

Наш поїзд мчить з Києва прямо на Схід... Це початок моєї 33-ої журналістської дослідницької експедиції. Але яким буде її фініш – я не знаю...

А всього на сьогоднішній день у моїх дослідницьких маршрутах за всі минулі роки вже подолано пішки, на лижах і на байдарках по річках майже 7 тисяч кілометрів...

Коли мої журналістські проекти почали охоплювати величезні території нашої планети, то я почав використовувати так званий "комбінований метод". Тобто рухався по землі не тільки пішки, а й на різних видах транспорту. Вивчаючи життя українців у Канаді – подолав 6 657 кілометрів, а маршрутна

частина журналістського проекту "Українці на Балканах" по Македонії, Сербії, Хорватії, Боснії і Герцоговині становила 2 713 кілометрів.

Я розшукував наших земляків-українців по далеких світах – і водночас відкривав для себе і моїх читачів ті невідомі землі, на яких вони жили, працювали, народжували дітей, навчали їх української мови, українських пісень, читали їм українські казки і розповідали про далеку Україну, де жили їхні предки і де тепер живуть їхні родичі...

Але серед усіх моїх журналістських проектів найважчим, найцікавішим і найнебезпечнішим для мене був проект "Українці за Уралом..."

Під час I етапу, який тривав з 7 лип-

ня 2004 року по 11 лютого 2005-го, я подолав на різних видах транспорту від Києва через Урал, Західний Сибір, Хакасію, Східний Сибір, Далекий Схід, Якутію, Колиму й Чукотку до селища Уелен і мису Дежнева 27 тисяч кілометрів (з них 530 кілометрів пройшов пішки від Полюсу холоду до знаменитої Колимської траси), а разом зі зворотною дорогою в Україну весь дослідницький маршрут дорівнював довжині екватора Землі – 40 тисяч кілометрів.

Під час II етапу, який тривав з 16 черв-

ня 2007 року по 19 жовтня 2007-го, моя дорога пролягала знову по Колимі, а потім по Камчатці, Сахаліну, Командорських і Курильських островах. Загальна довжина виконаного марш-

руту до кінцевого пункту – острова Кунашир і назад до Києва – 33 тисячі кілометрів.

А маршрут III-го етапу, який розірвався на дві частини, пролягав переважно за Північним полярним колом від Чукотки аж до Кольського півострова. Його загальна довжина – 45 тисяч кілометрів.

Якщо сплусувати всі результати, то виїде загальна цифра – 118 тисяч подоланих кілометрів.

В цілому я пробув у дорозі 417 днів, тобто 1 календарний рік і 52 дні.

Але всі ті подолані маршрути, коли я напружував всі свої сили, щоб досягти фінішу, стали для мене минулим – залишилися тільки яскраві спогади про пережите, побачене і почуте в тих далеких краях.

Щоб знову відчувати дорогу – треба знову стартувати з Києва...

І ось тепер наш поїзд вже наближається до російського кордону... Я з тривогою чекаю тієї миті, коли він зупиниться на станції Валуйки і в наш вагон ввійдуть російські прикордонники для перевірки документів...

Нарешті вони. Я подав їм свій паспорт і міграційну карту.

Офіцер-прикордонник повернув мені паспорт і, побажавши щасливої дороги, зачинив двері вагона...

Колись давно, ще маленьким хлопчиком, Тарас ходив далеко-далеко за своє село шукати "залізні стовпи", на яких тримається небо. Тоді він не знайшов їх, зате тепер від Петербурга до Оренбурга його шлях позначений 2110-ма смугастими чорно-білими стовпами. Не тими, що підпирають небо, а тими, що відмічають кожну подолану версту, яка дорівнює 1 066,8 метра. Ці смугасті чорно-білі стовпи стануть своєрідними символами його невідьничого шляху на всіх етапах життя, навіть після смерті, коли Т.Г.Шевченко повертатиметься в труні з Петербурга в рідну Україну...

На восьму добу після виїзду з Петербурга об 11 годині ночі 9 червня 1847 року поштові коні привезли опального поета і художника в далекий Оренбург – і за ним зачинилися важкі двері жандармського управління...

Сучасне місто Оренбург вразило мене передусім своєю чистотою і впорядкованістю. Жителі в ньому неспішні й доброзичливі. Серед них є дуже багато українців. Це місто цікаве не тільки своєю багатою історією, а й тим, що біля нього протікає ріка Урал, правий берег якої знаходиться в Європі, а лівий – в Азії. Обидва береги з'єднуються кількома мостами і тому протягом одного дня можна побувати багато разів на двох континентах нашої планети.

Цікаво й те, що Оренбург кілька разів переносився з одного місця на інше і тому екскурсоводи в музеях називають його містом-мандрівником. В далекому 1773 році Оренбург штурмували повстанські загони Омеляна Пугачова, тут навчався в льотному училищі перший космонавт світу Юрій Гагарін, в цьому місті кілька разів побував Тарас Григорович Шевченко. Останній раз 15 днів (з 27 квітня по 12 травня 1850 року) в камері-одиночці головної Оренбурзької гауптвахти – після доносу прапорщика Ісаєва та арешту поета-засланця. Тепер у приміщенні тієї гауптвахти меморіальний музей Т.Г.Шевченка. Я доторкався долонями своїх рук до тих кам'яних плит, по

яких ходив у солдатських чоботях наш великий поет-художник.

Разом із музейними працівниками в тій камері-одиночці ми розсипали землю з Географічного центру України, яку я привіз в Оренбург з Добровеличківки Кіровоградської області. Просипавшись у щілини між кам'яними плитами, наш український чорнозем назавжди залишився як символ пам'яті там, де "карався, мучився... але не каюся" великий поет...

Оренбург – це єдине місто на планеті Земля, де 27 березня 1993 року з ініціативи письменника-літературознавця Л. Большакова було створено "Інститут Тараса Шевченка", який став структурним науково-дослідним підрозділом Оренбурзького державного університету.

Десять років "Інститут Тараса Шевченка" очолював Леонід Большаков – наш земляк, відомий вчений-дослідник творчості геніального українського поета. Інститут проводив дослідження біографії Т.Г.Шевченка періоду його 10-річного заслання, активно займався видавничою діяльністю, організовував наукові конференції... Інститут розвивав культурно-просвітницьку діяльність: курирував проведення щорічних мистецьких

науково-освітницькими закладами і громадськими організаціями України...

В нинішній час "Інститут Тараса Шевченка" хоч і припинив своє існування у колишньому форматі, але та науково-дослідницька база, яка була створена за минулі роки, сповна використовується в різних напрямках, зокрема і в українських бібліотеках, у музеях та в загальноосвітніх школах...

За три дні перебування в красивому місті на берегах Уралу однією з найцікавіших були зустрічі з активістами Оренбурзької обласної української культурно-просвітницької громадської організації імені Т.Г.Шевченка, яку вже багато років очолює Микола Петрович Науменко. Саме завдяки його ентузіазму та особистим коштам в Оренбурзі споруджено оригінальний двоповерховий Український будинок-музей, в якому представлено різнопланові матеріали й

експонати про колишню та сучасну Україну, зокрема і про наших видатних земляків, які жили колись і живуть тепер в Оренбурзькій області. Серед них – і Тарас Григорович Шевченко.

(Далі буде)

Микола ХРІЄНКО

фестивалів "Шевченківський березень" і "Шевченківські читання", допомагав також в організації святкувань української культури в усіх районах Оренбурзької області, активно співробітничав з музеями Тараса Шевченка відправляв дослідницькі експедиції для вивчення українського фольклору на Південному Уралі та підтримував широкі гуманітарні зв'язки з

Він народився вже тоді, коли значна частина українців разом зі своєю чи не найдревнішою гілкою – сіверянами вже десятий рік відбудовували свій край після найстрашнішого лиха на землі – війни.

Гоїли рани, відновлювали поруйноване, порали найродючіші українські чорноземи, геть нашпиговані чужоземним заліззяччям. І, звісно, продовжували рід людський. Народжували дітей, щиро сподіваючись, що ростять покоління, яке ніколи не знатиме страхіть війни, якому ніколи не доведеться захищати свій чудовий, щирий і щедрий на хліб і пісні край. В це вірили мільйони чоловіків і жінок з усіх світів, перед очима яких ні-ні, та й поставали страшенні видива отих фатальних 40-х.

На відстані ДУШІ

після сина Віталіка і доньки Люби з'явилася третя дитина – хлопчик, якого на сімейній раді одноголосно було названо Миколою. Коли бабуся-повитуха, котра переймалася породіллею, взяла немовля на руки, те спочатку уважно оглянуло стареньку, а вже потому голосним басом сповістило світ про вхідчини до нього ще однієї православної душі. "Ви подивіться, який серйозний у нас парубок народився, видать, начальником буде!" – мовила старенька і не помилилась. Забігаючи далеко наперед, скажемо: нині Микола Володимирович

могутню школу пасіння корів. Своєї, сусідської, родичів, а там і колгоспної череди. Робота ця вважалася досить важливою, бо вона навчала малих селян відповідальності, пильності і спостережливості, а ще виховувала почуття власної гідності. Якості, котрі до міських дітлахів приходять значно пізніше, якщо приходять.

А трохи підрісши, він ще й доярком став, мамі допомагав. Із тринадцяти закріплених за нею корів дві були його. Це б то, в його обов'язки входило щовечора о сьомій годині подоїти Квасолу і Рябуху. І яке то горе було, коли дитячий сеанс через погане постачання електроенергіїю затримувався, тоді йому доводилося на самому цікавому бігті з клубу на ферму. А ще Миколка понад усе любив рибалити. Волоком із старшими хлопцями або хитромудрою, чи не в самих Гурбинцях запатентованою так званою "кобилою". І то була не якась дитяча забаганка чи просте захоплення, в яке він вкладав душу. Це було, як писав поет, красиве і корисне. Бо не дуже то розкошував тоді сільський люд, принаймні харчами перебирати не доводилося. Тож його "харчова добавка" у вигляді товстеньких ливів чи й колючих окуньців була ще й як до ладу. В сім'ї Поети байдикувати не було заведено. Трудилися всі, не замислюючись над тим, що впроваджують у сімейне буття комуністичний постулат: "Від кожного по можливості – кожному за потребою". Ось які гарні слова сказав про цю родину незабутній Борис Іваненко:

Його батько, Володимир Оксентійович Поета і мама, Ганна Петрівна, теж зробили свою помітну зарубку у тій війні. Доля звела їх в страшний битві під Москвою. Обое боронили столицю від ворога. Українець і росіянка.

Звідти і привіз гурбинчанський парубок Володька собі наречену. Корінну росіянку, з самої її глибини, яка до того чула про Україну хіба що на уроках географії.

Молоду дружину свого односельця, на якого в дечого були і свої плани, гурбівчани зустріли приязно, хоча й насторожено. А коли та довела свою працьовитість, бо ніякої роботи не цуралася, в різні часи працювала і головою сільради, і комірником, і ланковою, а найбільше – дояркою, тоді й зовсім прийняли за свою. "У мамі були міцні натружені руки, які часто "крутили" на переміну погоди", – згадує Микола Володимирович.

Тож на десятому році миру у сім'ї Поети, вчителя і колгоспної ланкової,

перший заступник начальника Головного управління автоматики, телемеханіки та зв'язку Укрзалізниці. Але до цієї посади було ще ой як далеко...

Спочатку Микола, як і тисячі хлопчаків з усіх українських сіл, пройшов

*"Де наших прізвищ корені-секрети,
В глибинах літ їх сивочолый слід.
Жили-були в моїм селі Поети –
Красивий, мудрий хліборобський рід.
За що не брались, хай буденне,*

звичне,

*Хай нескладне селянське ремесло,
Виходило незвично, поетично,
Росло, буяло, множилось, цвіло...*

В старших класах під час канікул Микола працював у колгоспі – розвантажувач машин з зерном, біля елеватора. А після закінчення сільської восьмирічки поступив у Київський електромеханічний технікум, де кувалися кадри для потреб залізниці. Вчитися було легко і цікаво, і коли в 1973 році з відзнакою закінчив технікум, одразу поступив на вечірнє відділення Київського філіалу Харківського інституту інженерів залізничного транспорту. Проте гризти граніт науки довелося недовго, бо вже восени для новоспеченого студента настав час віддавати свій борг батьківщині – призвали в армію. Служив у сухопутних військах зв'язку, здобув спеціальність телеграфіста першого класу. Як відмінника бойової і політичної підготовки та висококласного спеціаліста Поету залишили продовжувати службу у військової частині заступником командира взводу. Так що досвід управління кадрами у Миколи Володимировича багатий, ще з армії.

А станція Київ-пасажирський у 1975 році в особі молодого демобілізованого воїна отримала грамотного, технічно підкованого електромеханіка.

А далі, як і мусило бути, пішов кар'єрний ріст. І хоча ще донедавна ми чогось лякалися цього слова "кар'єра", проте куди від цього дінешся. Потрібно "і рости, і діяти", бо інакше ми сиділи б по своїх хуторах, не сміючи навіть мріяти про чини і посади. Згодом стає наш Поета старшим електромеханіком СЦБ

(сигналізації, централізації, блокування) станції Київ-пасажирський. А згодом він – заступник начальника Дарницької дистанції сигналізації та зв'язку по СЦБ Південно-західної залізниці.

Свій ювілей Микола Володимирович зустрічає на посаді першого заступника начальника Головного управління автоматизації, телемеханіки та зв'язку Укрзалізниці. Так що все життя Поети пов'язане із залізничним рухом. Він відзначений усіма залізничними нагородами – знаком "Почесний залізничник", знаками "Залізнична слава"

III та II ступеня, подяками та почесними грамотами Державної адміністрації залізничного транспорту та цінними подарунками від дирекції Укрзалізниці. Має він Почесну грамоту від Кабінету міністрів.

Четверо нащадків Поети – Віталія, Олена, Юрій і Павло теж працюють інженерами у системі Укрзалізниці. Родина – то його надійний тил, добрий захист і підтримка. А своєрідним оберегом стали для нього Гурбинці, без яких він життя свого не уявляє, якщо раз чи два на місяць не поїде у рідне обійстя. Там на місці старенької хати діду-

севої сестри Марини Іванівни родина Поети звела добротний будинок, виростила розкішний сад. І кожного разу Микола Володимирович приїздить на малу батьківщину не з порожніми руками. Школі подарував два комп'ютери і мультимедійний проектор, на місці старої школи власним коштом відкрив пам'ятний знак "Рідній школі, дорогим вчителям від вдячних учнів всіх поколінь". А ще надавав фінансову допомогу для встановлення у Срібному пам'ятника ліквідаторам аварії на ЧАЕС.

За його допомоги відремонтовано капличку на місці зруйнованої церкви і виготовлено іконостас, відкрито меморіальну дошку Борису Іваненку. Надавав матеріальну допомогу воїнам-афганцям на честь 25-річчя виведення військ із Афганістану, кожного року Микола Володимирович передплатує 12 примірників газети "Отчий поріг" для земляків, не забути і найменші сільчани. На Новий рік та день святого Миколая вони завжди з подарунками від дядька Миколая-Поети.

В народі кажуть: "Для старості потрібно радості". Та Миколі Володимировичу про старість ще ой як рано згадувати, і вона його вдома аж ніяк не застане, бо він щодень у новій дорозі, весь час у клопотах, у діяннях, які так необхідні і йому, і людям.

А радість на старість він собі вже забезпечив. Ось вони поруч: шестеро онуків, в яких він вкладає свою душу. Це Валерія, Марійка, Дмитрик, Юля, Настуся та Аліса.

Тож побажаємо і ми Миколі Володимировичу Поеті ще на багато-багато років міцного здоров'я, щасливих доріг і здобутків на радість родині і землякам.

Валентин АВДІЄНКО

Цьогоріч керівництво Менської державної адміністрації не оминуло своїх земляків, які проживають та працюють за межами рідного краю, увагою, тобто нас, і ми посвячували на Троїцькому ярмарку!

Свята Трійця у Мені

Дорога від Києва до Мені пролетіла швидко і делегація Чернігівського земляцтва у складі Леоніда Ісаченка – головного редактора газети "Хвиля Десни", Валерія Ясиновського – заслуженого журналіста України, Наталії Сподаренко – редактора газети "Українська доля", Ва-

лерія Рибалка – військовослужбовця МНС, Валентини Гавриш – активного члена Менського осередку, Ольги Мількович – представника Сербської діаспори та Валентини Терещенко – працівника Пенсійного фонду України, висипала з автомобіля, який люб'язно нам надав постійний і незмінний, хай йому Бог дає здоров'я, спонсор Олексій Калинський.

До урочистого відкриття ярмарку ми змогли оцінити її масштаби. Чого тільки там не було. І витвори мистецтва – картини з дерева, на полотні і з глини, лози, надзвичайно великий вибір вишиванок, одягу, взуття, смаколиків та напоїв. Ярмарок у Мені набрав таких обертів, що уже усім цікаво, а що ж буде наступного року. Минулого і дельтаплани літали, і художні колективи професійні номери показали, а цьогоріч – ого-го! Хто не побував, розповідаю...

Біля сцени зібралося люду як миру! Керівництво Менської районної адміністрації на чолі з Олександром Мисником привітали громаду, потім добрими словами зібрання осипав голова обласної ради Микола Зверев, а там меценати, спонсори, помічники депутатів, зокрема Олега Ляшка, ну і нам дозволили слово мовити. А ми завдяки Вячеславу Куниці славного коровай передали, великого, завітчаного та запашного. А Микола Ткач з Надією Данилевською книги для районної бібліотеки передали, тож ми не з порожніми руками усіх привітали, здоров'я та миру побажали. І от почалося... Співали, танцювали, веселили усіх бажаючих побачити та послухати. А мешканці сіл Менщини порадували усіх учасників та гостей ярмарку своїми фірмовими стравами, заспівали пісень, дарували гарний настрій та щирі усмішки.

Центральною площею пройшов парад на чолі з духовим оркестром, за ним молодь несла тридцятиметровий прапор України, дарував радість парад вишиванок, потім звеселяли акробати і жонглери на ходулях, одноколісних велосипедах, відбулися конкурси на найкреативніший велосипед, краший коровай і ще чималенько іншого дійства. І було видно чисті, усміхнені і горді обличчя земляків, патріотів своєї країни, гордих за те, що вони Українці!

Валерій РИБАЛКО

Музейні свідчення

Заростають травою до зниклих і зникаючих сіл дороги, але не можна забути стежку до батьківської хати, де на стінах висять обрамлені рушниками фотографії. Вони, пожовклі від часу, – родинна скарбничка пам'яті. Майже в кожній українській хаті є світлини воїнів – учасників Другої світової війни. Чим більше часу минає від тих трагічних подій, тим дбайливіше ми зберігаємо ці старенькі знаки пам'яті.

На знак вікопомного подвигу народу у битві з фашизмом у Києві зведений меморіальний комплекс "Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.". В експозиції музею представлені матеріали і про наших вихідців з Чернігівщини.

Ми вже не дізнаємося про плани на майбутнє капітана Петра Онопрійка із селища Варва. Учасник оборонних боїв в Україні був тричі поранений. Відзначився в боях під Сталінградом, нагороджений орденом Червоного прапора. Загинув восени 1943 року під час форсування Десни.

Різними були дороги війни братів Гарамів із села Власівка Ічнянського району. В боях під Москвою відзначився льотчик Михайло Гарам – збив три "месершмітти", а коли закінчилися боеприпаси, завдав удару гвинтом по хвосту четвертого і привів свій Як на аеродром. За героїзм і мужність йому присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

В залі Слави музею на білих мармурових колонах золотом викарбувано 11 665 імен Героїв Радянського Союзу, серед них є і прилучани: рядовий Дубінський І.Я. – із Прилук, льотчик Колошенко В.П. – із с. Стрільники, підпільник Кошовий О.В. – із Прилук, стрілець Литовченко М.І. – із с. Рибці, льотчик Лозенко І.А. – із с. Дубовий Гай, кулеметник Макієнко О.П. – із с. Товкачівка, стрілець Малка І.Т. – із с. Колісники, артилерист Мороз Д.Ю. – із с. Бубнівщина, рядовий Назен І.П. – із с. Переволочна, стрілець Панченко О.Я. – із Прилук, розвідник Степанюк Г.Ф. – із с. Канівщина, танкіст Тищенко М.П. – із с. Бажанівка, льотчик Харлан І.Ф. – із с. Яблунівка.

Час невблаганно плине вперед. Всі ми повинні твердо пам'ятати, що без Травня 45-го, без великих жертв нашого народу не було б сучасної України. І не лише пам'ятати, а й повсякчас нагадувати про це всім, хто схильний до забуття уроків історії.

Олена КОСМАЧ,
прилучанка,
викладач історії київської школи.

Так називається один із віршів чергової книжки поета, не так давно й заслужено прийнятого до Національної спілки письменників України Анатолія Самойленка. І хоч він народився в славетному селі Моринці на Черкащині, ось уже багато років є активним членом нашого земляцтва, бо свого часу його обраницею стала уродженка села Мочалище Бобровицького району Тамара. Як мовиться, сама наша земля поріднила обох.

З ВІРОЮ В ДОБРО

Його ім'я не належить до тих, довкола яких ламають списи оцінювачі літератури. Зрештою, не належало й раніше. І причини тому не в слабкості його поезії, а в небажанні бігати, висолопивши язика й розставивши гострі літики, по різних тусовках. Десятки років віддав він колективу поважного Державного науково-дослідного інституту будівельних конструкцій, стільки ж профспілковій роботі, отож не мав часу на марнотратство і просто постійно працював над поетичним словом, бо на те його покликали і приклад безсмертного односельця Тараса Шевченка, і потреба серця.

Ось і цього разу, збагачений досвідом поважних літ, поет підготував нову книгу, яка не загубилася серед численних видань до 200-річчя від дня народження Кобзаря.

Справді, хоч цей всесвітній ювілей проходить в Україні під посвист ворожих куль, слово теж виконує свою історичну роль як оберіг національної пам'яті.

Як і в попередніх книгах, так і в нинішній Анатолій Самойленко твердо стоїть на всеплодущому ґрунті реалізму, напуває кожен рядок джерельною водою рідної землі, не кидається безрозсудно в каламутні хвилі псевдоноваторства, які нині заповнили нашу літературу. Мова його в міру образна, природня, майстерність відчувається і в виразно декларативних віршах, покликаних рішуче захищати та утверджувати в світі багостраждальний український народ, і в спокійних пейзажах, котрі відбивають характерні риси двох улюблених куточків України, і в медитаційній інтимній ліриці, що й приваблює багатьох композиторів й спонукало їх створити не одну популярну пісню. Для нього важливі і доля українського народу, і доля окремої людини, яким поет дарує тільки добро. Тому так переконливо і натхненно звучать рядки із його вірша:

*Чужого не брав, не беру і не братиму,
Бо щастя нікому чуже не дає.
Я краще своє від душі віддаватиму,
Нехай у добро переллється мого.*

Це – засаднича позиція поета, на якій він залишається завжди. (Згадаймо принагідно пафосну заяву одного з тимчасових "батьків нації", який клявся публічно, що його руки ніколи нічого не крали, а згодом мо-

залежності. А скільки непідробної іронії в одній із лаконічних мініатюр поета!

*Тарасова сокира іржавіє,
Під лавою історії лежить.
А мій народ дужками багатіє,
Що й він колись щасливо буде жити.*

Не залишає байдужим читача й есе про історію пам'ятника Тарасові Шевченку в Моринцях. Автор ретельно дослідив усі перипетії з його встановленням та наступні карколомні пригоди скромного знаку народної шаноби під тиском вічно змінної влади: його то розвертали в різні боки, то підправляли. І добре, що погруддя великого земляка зовсім не зникло з рідного села в невідомому напрямку.

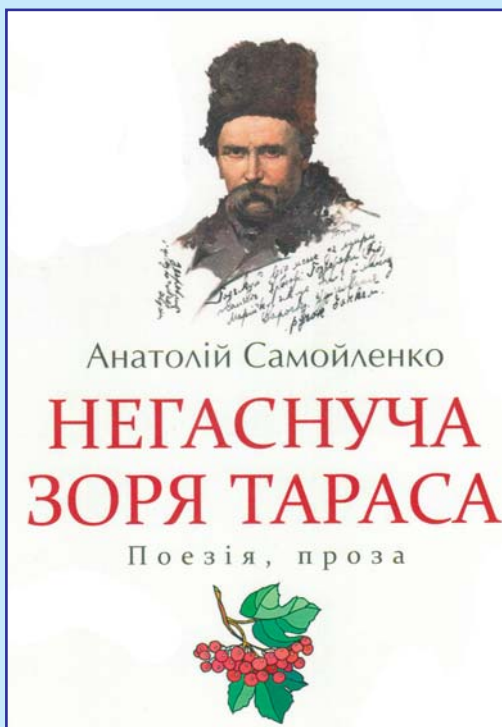
Новою гранню хисту стало звертання Анатолія Самойленка до серйозної прози.

В книзі поки що вміщені оповідання "Останній бій розвідника", актуальне, правдиве, напружене за сюжетом, і повість "Тернистий шлях "ямщика", за основу якої послужили факти життя авторового батька – воїна, керівника сільськогосподарського колективу. Кожному, хто брався за перо, відомо, наскільки складно дистанціюватися від найсокровеннішого, рідного, знайти фарби для правдивого художнього змалювання біографій реальних героїв.

Авторові це вдалося, бо саме життя батька – фронт, полон, визволення з нього, важкі доби ворожої окупації, нелегке голодне мирне повоєння, прагнення людського обранця врятувати рідне село від жерливості влади – було напрохуд наповненим подіями. Як на мене, повість заслуговує на гідне місце в сучасній українській прозі, наближаючи до кращих зразків широко відомих авторів.

Тож "Негаснуча зоря Тараса" нашого побратима Анатолія Самойленка засвітилася над небозводом української культури, напоєна святою моринською водою.

Леонід ГОРЛАЧ

рально обікрав увесь український народ). Анатолій Самойленко якщо й брав щось чуже, то хіба перлини народної мудрості, відбиті в безсмертних піснях чи казках. Брав – щоб повернути Україні переплавленим у серці. Як оці ось рядки з вірша "Вічне сяйво зорі":

*Не змовкають струни кобзарів,
Срібно кличуть рід наш до єднання,
Щоб ніколи край наш не горів
І земля не відала страждання.*

Написане це емоційне побажання давніше, але наскільки актуально звучить воно в наш час великих випробувань, що почалися з величчю трагедії на київському Майдані Не-

Серед густих, порослих вербами та лозами берегів тихо несе свої води до сивочолого Дніпра наша красуня Десна. Уже давно не чути гудків теплоходів, все рідше лунає на берегах Десни дитячий сміх та й піщаних пляжів все менше, не зринає раз-у-раз риба, а, забрівши у воду, не відчуваєш, як мальки ніжно лоскочуть тобі ноги. Складається враження, що ріка знаходиться в глибокій задумі. А, можливо, вона повертається до свого первісного стану?

Зачарована тиха ДЕСНА

Запустілі береги, густо порослі верболозом, нагадують первозданну природу. Лише старезні поодинокі верби, тихо поскрипуючи, купують свої кучеряві віти у теплих водах ріки і, милуючись своїм віддзеркаленням, з ностальгією згадують молодість. В той час Десна жила повноцінним життям. Вона вміла працювати і відпочивати, веселитись і гніватися, дарувати людям радість і завдавати шкоди. Бачили старі верби, як теплими весняними ночами відбивалися в тихому плесі різнобарвні вогні земснаряда, який безупинно насипав для нашої дівчорічки піщані пляжі, роблячи фарватер для теплоходів. Чули верби замріяні гудки буксирів, що по декілька разів на день пропливали вгору та вниз по Десні, транспортуючи на баржах різні вантажі. Слухали верби зачаровано останні естрадні хіти, що лунали з динаміків теплоходів і губилися тихою мелодією десь у плавнях.

Була наша красуня Десна героїнею кінофільму, який знімався на її розлогих берегах.

"Далека красо моя! Щасливий я, що народився на твоєму березі, що пив у незабутні роки твою м'яку, веселу, сиву воду, ходив босий по твоїх казкових висипах, слухав рибальських розмов на твоїх човнах і казання старих про давнину, що лічив у тобі зорі на перекинутому

небі..." – писав Олександр Довженко.

1963 року в селі Змітнів його дружина Юлія Іполитівна Солнцева знімала кадри кінофільму "Зачарована Десна". Багато жителів села брало участь у створенні мистецьких шедеврів. Дуже цікавими виявилися дослідження учнів і вчи-

телів нашої школи, які збирали спогади своїх односельців про те, як знімалася "Зачарована Десна".

В рамках заходів по відзначенню ювілею Олександра Довженка у школі відбувся День музею, на який були запрошені директор Сосницького літературно-меморіального музею О.П. Довженка Любов Наконечна, науковий співробітник музею Оксана Плитник, оператор-кіномеханік Ігор Кравченко, а також учасники та очевидці зйомок фільму: Микола Петренко, Марія Пшенічна, Іван Суржик, Галина Панченко, Лідія Панченко, Тамара Дубина.

Свято проходило в теплій дружній атмосфері. Працівники розповіли про роботу літературно-меморіального музею О.П.Довженка, про самого митця, про видатних людей, які відвідували садибу.

Всі присутні переглянули кінофільм Олександра Довженка "Зачарована Десна". Приємно було спостерігати, як представники старшого покоління під час перегляду впізнавали в кадрах кіно себе і своїх земляків, називаючи їх прізвища та імена.

"Працював я у той час у будівельній бригаді, яка створювала декорації для зйомок фільму, – згадує Микола Петренко. – На кручі ми побудували вітряк, але він був не справжній. Щоб крутилися крила, всередині млина сиділа людина і за допомогою колеса з ручкою приводила в рух весь механізм.

Цікавою була робота біля села Масалаївка. Восени треба було відзняти весняну повінь. На Десні цього зробити було неможливо. Тому режисер прийняв рішення на Убеді перекинути шлюзи. Побудували ми бутафорську церкву, розібрали в декількох хатах покрівлі, відтворюючи картину повені, яку описав Олександр Довженко у своїй кіноповісті. Розлив видався прекрасний. Священик плавав на човні від хати до хати і освячував паски. Заробітну плату, як на той час, ми отримували велику – по 7–9 карбованців за день".

Згадуючи зйомки кіно, Тамара Дубина розповідає: "Щоб зняти фільм Олександра Довженка "Захарована Десна", збудували над Десною, на кручі, хату. Ця хата була невелика, вікна майже в землі, обгороджена тином, а на ньому глечики. Соняшників "насадили" навколо (несправжніх) і знімали всі сцени біля хати.

Побудували й базар. Торгуючими й покупцями на базарі були в основному місцеві жителі. Режисери загадували, щоб люди розмовляли, торгувалися, як на справжньому базарі.

А ще знімали за Десною косовицю в урочищі Форинівка. Під час зйомок діди-косарі (а це були жителі села – брати Марко та Кресан Сердюки) билися за копиці сіна. Кресан "відрубав" голову Марку, і обидва лежали в крові (буряковий сік).

Загадували жінкам носити дітей на руках. Коли люди йшли з роботи, то їх просили співати українських народних пісень. З нашого села у зйомках фільму брало участь багато людей. За це їм платили 2 карбованці 50 копійок. Ходила і я з маленьким синочком Олегом. Платили і мені, і дитині, тільки менше.

На пагорбі сиділи "сліпці". Їх очі вмазували смолою, перев'язували. А режисер кричав: "Кондрат, гоні слепцов на гору". А малому Сашку потрібно було забігти на гору та заплакати. В нього це не виходило. Тому він бігав туди-сюди декілька разів. Довго знімали, поки не вийшло".

"Кінофільм "Захарована Десна"

знімався влітку 1963 року. Мені було 9 років, – ділиться спогадами Лідія Панченко. – На знімальний майданчик мене запрошували кожний день. Це тому, що в мене був чудовий український одяг, пошитий якраз на мене. Мої батьки пошили його для старшої сестри, але в той час він був якраз по мені. Сорочка вишита не просто червоними та чорними, а яскравими шовковими нитками, красиво розшита корсетка і дуте намисто. Костюмери з першого дня запримітили мій одяг, і я на ньому заробила багато грошей. Це для мене тоді було головне.

Ми, діти, дуже любили ходити по базару. Там був такий епізод, коли хлопець залицявся до дівчини, пригощав її цукерками, а нам треба було підглядати за ними. Само по собі це було дуже смішно, та ще й після кожного дублю

нам роздавали ці цукерки. Це було справжнє щастя.

А ще мені дуже подобався епізод на поромі. На ньому переправлялися через Десну вози із сіном і панська коляска. Коляска, у якій сиділа панночка, першою з'їжджала з порома на берег і там до неї підбігав старець із пали-

цею, він хотів ударити панночку. Всі, хто був на поромі, бігли її рятувати, а я сиділа на сіні і ніяк не могла побачити, що ж сталося з панночкою, тільки чула, як вона верещала.

Одного разу, коли не було зйомок, ми, діти, гуляли біля Десни. Ця панночка (вона була дуже красивою) у звичайному одязі сиділа і розмовляла з нашими хлопцями. Там був і мій брат Петро, тому я підійшла. Вона дала мені цукерки та посадила коло себе. Я була на сьомому небі від щастя.

Іноді мій костюм брали іншої дівчинці, міській, яка вела вервечку старців на гору. Тоді мені вдягали її плаття, дуже красиве, такого ні в кого не було, і я дуже в ньому пишалася."

Лідія Панченко передала в дарунок музею український костюм, у якому знімалася у фільмі.

Ми дуже вдячні нашим землякам, сільському бібліотекарю Любові Сясько, учителям та учням, що з їх допомогою вдалося відкрити ще одну сторінку історії нашого села.

Після їх розповідей раптом нестримно захотілося на берег, на річку. Захотілось послухати з вуст самої Десни ще раз розповідь про Сашка, про його дитинство і про наше гарне село. Шепочуть хвилі, плине час, і буде так довечно...

Валентина СИЧЕВСЬКА,
вчитель Змітнівської школи
Сосницького району
Фото Дмитра ІВАЩИКА

Величальна Миколі Халимоненку на 80 літ

Я буду лаконічним, як ніколи,
Але ж не можна зовсім промовчати,
Як в небі Халимоненка Миколи
Вісімдесят поважних літ ячать.

Де та його Топчіївка з ставками
У затінку впокорених Прилук,
Коли в гонитві славній за дітками
Гримів його козацький закаблук.

Де дозрівання в університеті,
Куди влетів на крилах син села?
Хоч мав лишень одні штани потерті,
Збирав нектар науки, як бджола.

Уже тоді в душі пречисто чулий
Він вирішив і сіяти, і жати,
Носити мед у всенародний вулій
І трутнем ненажерним не лежать.

Тепер, коли літа на крутосхилі,
Коли й присісти можна б на межі,
Він вперто плуга пре, як кінь у милі,
Із себе покидавши всі гужі.

Бо хто без нього, мудреця, обробить
Дім, сад, город і отчий наш поріг?
Тож творчий дух, як сік,
У ньому бродить,
Аби орав і далі оборіг.

У нього доброти безмежна міра,
З ним кожен чарку меду випить рад.
Тому і в Густиню велебна Віра
Припрошує його під виноград.

Ми також завжди раді Халимону,
Як кличуть його друзі спідтишка.
Тож вип'ємо за нього самогону
Да не здригнеться в цім бою рука!

І побажаєм, щоб в саду Миколи
Щотравня пломенів у небо цвіт,
Зрів виноград, нектаром пахли бджоли
І так бодай було до сотні літ!

Колектив "Отчого порогу"

Миколі Халимоненку – щирому побратиму і землякові, невтомному патріоту України в день славного ювілею!

В неділю встали ми раненько
І стали думати і гадати:
– Чи нести голос Порошенку,
Чи Халимоненка вітати?

Тому цю справу поєднали,
Бо Україна в нас одна,
За єдність проголосували
Й за Колю випили до дна!

Бажає нам завжди: "Будьмо
здорові!",
І "Яблуньку" для діток
посадив,
Жінкам дарує "Квіти"
волошкові,
"Туризм зелений" із селом
злучив.

Хто ж чарівник цей щиро
величавий,
Де він набравсь душевної
краси?
В яких купала його мати
травах,
Де він напивсь цілющої роси?

У Товкачівку радять
поспішати,
Там нині у людей святкові дні.
А ще – найвродливіші там
дівчата,
Найголосніші думи і пісні.

Пісні ці не забудуться
ніколи,
По них знайдем до ювіляра
путь.
Найкраща в Халимоненка
Миколи –
"Не всі тії та й сади цвітуть"...

Зібрала пісня й нас земляцьким
колом,
Щоб медовухи випили до дна.
Живи сто років, друже наш
Миколо!
Хай Люба розквітає,
як весна!

P.S. Спасибі, друже за добро,
За слово щире, променисте.

Писав земляк – Медвідь Петро,
Теж із когорти журналістів.

Бо він у нас у всьому молодець,
Дружину Любу добру має.
Він – журналіст, бджоляр і
видавець,
Про рідну Україну завжди дбає!

Він має "Пасіку", "Дім, сад,
город",
"Чумацьким шляхом" до
Прилук мандрує.
А "Виноград. Вино" шанує
наш народ,
Що насолоду для людей дарує.

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво:
серія KB №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції:
02660, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

**В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко,
Л.Н. Горlach (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.**

За достовірність фактів, точність імен і
прізвищ, географічних та історичних
реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**.
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення
товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 1000.